

ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ฉบับที่ 6

ว่าด้วย โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท

เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท ภายใต้มาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2543 เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 มาตรา 20 (6) และ (7) คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จึงกำหนดข้อบังคับว่าด้วยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบทไว้ ดังนี้

- ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ 6 ว่าด้วย โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมือง และชนบท
- ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2543 เป็นต้นไป
- ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้
“โครงการ” หมายความว่า โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท
“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
“คณะกรรมการโครงการ” หมายความว่า คณะกรรมการโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมือง และชนบท
“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- ข้อ 4 ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้รักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามข้อบังคับโดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับหรือมติอื่นๆ ของคณะกรรมการ

หมวด 1

คณะกรรมการโครงการและการดำเนินโครงการ

ข้อ 5 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน จำนวน 9 คน โดยให้มีองค์ประกอบจากหลายฝ่าย คือ ผู้แทนชุมชน 5 คน , ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ 1 คน,ผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชน 1 คน (องค์กรพัฒนาเอกชน) และผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการสถาบันฯ เป็นประธาน โดยให้คณะกรรมการโครงการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) ให้ข้อเสนอแนะนโยบายการบริหารโครงการ
- (2) กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชนให้ตรงตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ
- (3) พิจารณานุมัติโครงการตามข้อ (2) ซึ่งได้มีกระบวนการพิจารณาเบื้องต้นจากพื้นที่ระดับจังหวัดหรือระดับภาคมาแล้ว
- (4) พัฒนาขบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนขององค์กรชุมชน
- (5) บริหารการเงินของโครงการ
- (6) ติดตามประเมินผลโครงการ
- (7) แต่งตั้งคณะทำงานตามความจำเป็นและเหมาะสม

ข้อ 6 ให้มีคณะทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองพิจารณาโครงการทั้งด้านการพัฒนาและสินเชื่อ โดยมีองค์ประกอบจากผู้แทนองค์กรชุมชนและฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 7 การดำเนินโครงการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) โครงการที่ให้สินเชื่อแก่กลุ่มเป้าหมาย ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยเน้นให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการสินเชื่อร่วมกันในระดับเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง เรียกว่า "โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน" วงเงินงบประมาณ 400 ล้านบาท
- 2) โครงการที่สนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งและความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรชุมชนและเครือข่าย เรียกว่า "โครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน" วงเงินงบประมาณ 100 ล้านบาท

หมวด 2

โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

ข้อ 8 กลุ่มเป้าหมายของโครงการ กำหนดไว้ดังนี้

- 1) คนจนในเมืองและชนบท ที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีการออม หรือการลงทุนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการการเงินร่วมกันและมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินในระบบได้น้อย โดยเน้นให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการสินเชื่อร่วมกันในระดับเครือข่าย
- 2) เป็นองค์กรชุมชนที่ยังไม่เคยได้รับการสนับสนุนสินเชื่อจากโครงการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและสินเชื่อสำหรับคนจนในเมือง

คุณสมบัติขององค์กรผู้เสนอใช้บริการสินเชื่อ

ข้อ 9 องค์กรชุมชนผู้เสนอใช้บริการสินเชื่อในโครงการ จะต้องเป็นองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน ทั้งภาคชนบทและเมือง ที่จัดตั้งและดำเนินกิจกรรมมาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน และมีรูปแบบวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบการเงินบัญชีที่เปิดเผยมตรวจสอบได้

วัตถุประสงค์ของสินเชื่อ

ข้อ 10 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ให้บริการสินเชื่อเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) เพื่อจัดให้มีสินเชื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤต ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาสภาพคล่องขององค์กร และกระจายสินเชื่อไปให้สมาชิกนำไปแก้ไขปัญหาปลดปล่อยหนี้้นอกระบบ และลงทุนประกอบอาชีพได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง
- (2) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม และองค์กรการเงินชุมชน
- (3) เพื่อพัฒนาระดับขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนในการบริหารจัดการชุมชน
- (4) เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดระบบสวัสดิการของชุมชน

การเสนอใช้สินเชื่อ

ข้อ 11 การเสนอสินเชื่อมุ่งเน้นให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการสินเชื่อร่วมกันในระดับเครือข่าย การเสนอใช้บริการสินเชื่อให้้องค์กรชุมชนเสนอข้อมูล ปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสมาชิกและองค์กร โครงการ และกิจกรรมที่จะใช้สินเชื่อเพื่อแก้ปัญหา

การพิจารณาสินเชื่อ

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนระดับจังหวัด เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของโครงการที่เสนอขอใช้สินเชื่อในเบื้องต้นแล้วเสนอเข้ารับการกลั่นกรองในเวทีเรียนรู้ระดับภาค จากนั้นเสนอให้คณะกรรมการโครงการพิจารณา

ข้อ 13 การพิจารณาสินเชื่อให้พิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

- (1) สภาพ และปริมาณของปัญหา/ความต้องการของสมาชิกในชุมชน องค์กรสมาชิกและเครือข่ายผู้เสนอใช้สินเชื่อ
- (2) คุณภาพและความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรผู้เสนอใช้สินเชื่อ
- (3) วัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ของแผนงานโครงการ และความสอดคล้องกับปัญหา
- (4) ประโยชน์และผลกระทบจากการใช้สินเชื่อที่เกิดขึ้นกับสมาชิกและองค์กร
- (5) ความสามารถในการชำระคืน

วงเงินสินเชื่อ

ข้อ 14 วงเงินสินเชื่อกำหนดไว้ดังนี้

วงเงินสินเชื่อ ใช้หลักการกระจายตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยพิจารณาจากจำนวนองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีอยู่ โดยในเบื้องต้นให้อยู่ในวงเงินจังหวัดละไม่เกิน 5 ล้านบาท

อัตราดอกเบี้ย

ข้อ 15 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน คิดอัตราดอกเบี้ยกับองค์กรเครือข่าย ร้อยละ 1 ต่อปี โดยองค์กรเครือข่ายสามารถคิดอัตราดอกเบี้ยกับองค์กรชุมชนและสมาชิกได้ตามความเหมาะสมกับการบริหารจัดการ และจัดระบบสวัสดิการให้กับชุมชน ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยที่คิดกับองค์กรชุมชนและสมาชิกจะต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีกระบวนการพิจารณาแนวทางร่วมกันในระดับจังหวัดหรือระดับภาค

การจ่ายเงินสินเชื่อ

ข้อ 16 เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้สินเชื่อตรงตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการโครงการอาจพิจารณาจ่ายสินเชื่อเป็นงวดๆ โดยมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้สินเชื่อที่ผ่านมาก่อนการจ่ายสินเชื่องวดต่อไป

ระยะเวลาการชำระคืนสถาบันฯ

ข้อ 17 กำหนดให้มีการชำระคืนภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยงวดการชำระคืนอาจพิจารณาจากกิจกรรมดำเนินการอย่างน้อยไม่เกิน 6 เดือนต่องวด

สินเชื่อที่ได้รับชำระคืนจากองค์กรชุมชน

ข้อ 18 สินเชื่อที่ได้รับชำระคืนจากองค์กรชุมชน สถาบันจะนำไปดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบทต่อไป

การค้ำประกัน

ข้อ 19 สถาบันกำหนดให้มีหลักประกันสินเชื่อ ดังนี้

- (1) ให้กรรมการองค์กรชุมชน หรือกรรมการเครือข่ายองค์กรชุมชนผู้กู้เป็นผู้ค้ำประกัน สัญญาเงินกู้ และ
- (2) หลักทรัพย์อื่นๆ เช่น สมุดเงินฝากของเครือข่ายองค์กรผู้กู้ สังกหามทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ หรือหลักประกันอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการโครงการเห็นสมควร

การผิดนัดชำระหนี้

ข้อ 20 ในกรณีองค์กรผู้ใช้สินเชื่อไม่ชำระคืนเงินต้น และหรือดอกเบี้ย ได้ตามสัญญาให้ถือว่าผิดนัดการชำระหนี้ สถาบันฯ สามารถเรียกเก็บค่าปรับได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามประกาศของสถาบัน

การเรียกคืนสินเชื่อ

ข้อ 21 ในกรณีที่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งสัญญาและอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันและขบวนการขององค์กรชุมชน ให้ผู้อำนวยการสถาบัน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโครงการมีสิทธิเรียกคืนสินเชื่อคืนบางส่วน หรือเต็มจำนวนที่ยังค้างชำระพร้อมดอกเบี้ยโดยสิ้นเชิง ถึงแม้ยังไม่ถึงกำหนดชำระคืนตามสัญญาก็ตาม

หมวด 3

โครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

วัตถุประสงค์

ข้อ 22 โครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ ที่ส่งผลให้องค์กรชุมชนเกิดความเข้มแข็งและตอบสนองความต้องการของสมาชิก
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนา โดยองค์กรชุมชนสามารถเป็นแกนหลักในการสร้างและพัฒนา ระบบสวัสดิการชุมชนและธุรกิจชุมชน
3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบทบาทขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนให้เป็นแกนหลักและมีส่วนร่วมในกลไกประชาสังคมอันจะก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาคีต่างๆ ในท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

ข้อ 23 กลุ่มเป้าหมายโครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน ทั้งภาคชนบทและเมือง
2. เครือข่ายประชาสังคม และองค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน

คุณสมบัติของผู้เสนอใช้เงินสนับสนุน

ข้อ 24 คุณสมบัติของผู้เสนอใช้เงินโครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน กำหนดไว้ดังนี้

1. องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน
  - 1.1 เกิดการรวมตัวกันของสมาชิก หรือองค์กรชุมชนสมาชิกด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน
  - 1.2 มีคณะกรรมการบริหารที่มาจากกรรมการเลือกสรรของสมาชิกหรือผู้แทนองค์กรสมาชิก มีระบบการบริหารจัดการ มีการร่วมกันกำหนดกติกา แผนงานขององค์กรหรือเครือข่าย
  - 1.3 มีการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาองค์กรและสมาชิกอย่างต่อเนื่อง
  - 1.4 มีการบริหารงานและบริหารเงินที่เปิดเผย ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถให้ขบวนการชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้
2. เครือข่ายประชาสังคม และองค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน
  - 2.1 จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน
  - 2.2 มีระบบการบริหารจัดการ มีกติกา และแบบแผนที่ชัดเจน
  - 2.3 มีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง
  - 2.4 มีการบริหารงานและบริหารเงินที่เปิดเผย ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถให้ขบวนการชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้

การพิจารณาให้บสนับสนุน

ข้อ 25 ให้คณะทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนระดับจังหวัดเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของโครงการที่เสนอขอใช้งบสนับสนุนในเบื้องต้น แล้วเสนอเข้ารับการกลั่นกรองในเวทีเรียนรู้ระดับภาค จากนั้นเสนอให้คณะกรรมการโครงการพิจารณา

เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้งบพัฒนาความเข้มแข็งตรงตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการโครงการอาจพิจารณาจ่ายเงินสนับสนุนเป็นงวดๆ โดยมีการติดตามประเมินผลก่อนการจ่ายเงินงวดต่อไป

วงเงินสนับสนุน

ข้อ 26 วงเงินสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน พิจารณาตามความจำเป็นเหมาะสม โดยคำนึงถึงกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและน่าเชื่อถือ โดยในเบื้องต้นแต่ละจังหวัดอยู่ภายใต้วงเงินรวมจังหวัดละไม่เกิน 800,000 บาท

หมวด 4

การติดตามตรวจสอบภายในและประเมินผลโครงการ

ข้อ 27 ให้มีการจัดระบบการติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณโครงการ โดยจัดให้มีระบบการตรวจสอบกันเองภายในองค์กรชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและงบสินเชื่อ และการตรวจสอบกันเองระหว่างองค์กร รวมทั้งการตรวจสอบจากคณะภายนอกที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายฝ่าย ตามผลการหารือร่วมกันของคณะกรรมการระดับภาค

ข้อ 28 ให้ผู้อำนวยการรายงานผลการดำเนินงานและการจัดการการเงินให้คณะกรรมการโครงการ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนทราบ ทุกเดือน

ข้อ 29 เมื่อกลไกการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานพบว่าการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมกับสมาชิก หรือองค์กรสมาชิก หรือขัดต่อวัตถุประสงค์ของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท ผู้เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการโครงการสามารถเข้าร่วมแก้ไขปัญหาได้

ข้อ 30 กรณีที่เกิดผลเสียหายต่อสมาชิก องค์กรสมาชิก เครือข่าย ขบวนการขององค์กรชุมชน และโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท ผู้อำนวยการสถาบันฯ มีสิทธิระงับการเบิกจ่ายเงินในบัญชีตามโครงการได้

ข้อ 31 ให้มีการประเมินผลโครงการ โดยคณะบุคคลภายนอกที่เป็นอิสระ

ประกาศ ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2543.

(นายไพฑูลย์ วัฒนศิริธรรม)

ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน